

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

AZ UNIÓ KÜLÜGYI ÉS
BIZTONSÁGPOLITIKAI
FŐKÉPVISELŐJE

Strasbourg, 2021.11.23.
JOIN(2021) 32 final

**KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ
EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

Reagálás a migránsok államilag támogatott instrumentalizálására az EU külső határán

REAGÁLÁS A MIGRÁNSOK ÁLLAMILAG TÁMOGATOTT INSTRUMENTALIZÁLÁSÁRA AZ EU KÜLSŐ HATÁRÁN

1. BEVEZETÉS

A hibrid fenyegetések egy különösen kegyetlen formája jelent meg; az, amikor államilag támogatottan instrumentalizálnak embereket politikai célok érdekében. Az ilyen gyakorlatok ellentétesek az uniós és az egyetemes értékekkel. A hibrid fenyegetések elleni küzdelem az Európai Unió és tagállamai előtt álló egyik legösszetettebb kihívás. Egy állam vagy nem állami szereplő ma már másképpen gyakorol nyomást vagy intéz támadást egy másik állam ellen. Ez a kibertámadásoktól a külföldi információmanipulációs törekvésekig és beavatkozásokig különféle formákban történhet. Mindezen fenyegetési formáknak az a célja, hogy destabilizálják vagy megrendítsék a társadalmat és az alapvető intézményeket, a hatásuk pedig veszélyezteti a polgárokat.

A Lukasenko-rezsim és támogatói által tett közelmúltbeli lépéseket ilyen megvilágításban kell értékelni – arra irányuló határozott kísérletként, hogy az Európai Unió destabilizálására, egységének és eltökéltségének próbára tételére irányuló, szélesebb körű, összehangolt erőfeszítés részeként folyamatos és elhúzódó válságot idézzenek elő. Az említett lépések valós és konkrét fenyegetést jelentenek az EU biztonságára. Ezen túlmenően az ilyen cselekmények és a mögöttük álló stratégia globális következményekkel járnak, és nem csupán az EU, hanem a nemzetközi közösség számára is aggodalomra adnak okot.

Ez a kihívás elé állítja az EU egészét, kiváltképpen Litvániát, Lengyelországot és Lettországot, amelyek a nyár óta kétségbeesett emberek instrumentalizálása formájában alattomos új fenyegetéssel néznek szembe. Az emberek instrumentalizálása következtében soha nem látott mértékben emelkedett a határt Belaruszból jogellenesen átlépők száma. Bár az elmúlt években szinte egyáltalán nem történtek kísérletek arra, hogy Belaruszból kiindulva jogellenesen lépjenek át az EU külső határait, ez mára mindennapi valósággá vált. Ennek a Lukasenko-rezsim a kezdeményezője és szervezője, amely migránscsempészek és bűnszervezetek közreműködésével a határhoz csábítja az embereket.

A határon tartózkodó migránsok helyzete továbbra is rendkívül súlyos. Alapvető fontosságú, hogy a humanitárius segítségnyújtás minden rászorulóhoz eljusson, és mindenki megkaphassa az életmentő segítséget.

Az EU határozottan elítélte a kiszolgáltatott helyzetben lévő migránsok és menekültek eszközként való felhasználását. A helyzet súlyosságát a legmagasabb szinten is egyértelművé tették. Az Európai Tanács 2021. júniusi és októberi ülésén¹ foglalkozott ezzel a fenyegetéssel. Az Unió helyzetéről szóló beszédében Ursula von der Leyen elnök Európa destabilizálását célzó hibrid támadásnak nevezte a belarusz eljárást². Az EU határozott álláspontja továbbra is az, hogy a Lukasenko-rezsimnek nincs demokratikus legitimitása.

A leginkább érintett tagállamok, amelyek az EU nevében a külső határ igazgatását végzik, határozott támogatásban részesülnek. Ez a támogatás műveleti és pénzügyi segítséget jelent a határigazgatás megerősítéséhez és a humanitárius szükségletek kielégítéséhez. Ezt jelentős diplomáciai erőfeszítések támasztották alá, amelyek keretében felszólították a harmadik

¹ Az Európai Tanács 2021. június 24–25-i és 2021. október 21–22-i következtetései.

² 2021. évi értékelő beszéd az Unió helyzetéről, 2021. szeptember 15.

országokat és a légitársaságokat arra, hogy ne váljanak a fehérorosz állami stratégia akaratlan cinkosáivá, valamint a Belaruszra gyakorolt közvetlen nyomás egészítette ki. Gyors eredményeket hoztak az emberek instrumentalizálásával szembeni koalíció kialakítására irányuló erőfeszítések. Egymás után zárják le azokat a tranzitútvonalakat, amelyeken keresztül az embercsempészek a belarusz határra szállítják a migránsokat.

Ez a közlemény áttekintést nyújt az eddig tett lépésekről és az említett erőfeszítések fokozására irányuló, folyamatban lévő intézkedésekről. Emellett kitér arra is, hogy miként lehet a jelenlegi keretet kiigazítani annak érdekében, hogy az tartósabb eszköztárat biztosítson azoknak a jövőbeli kísérleteknek a kezelésére, amelyek során irreguláris migránsok államilag támogatott instrumentalizálása révén próbálják destabilizálni az EU-t. Az EU nem fogad el semmilyen hibrid támadást, amely ily módon kizsákmányolja az embereket, hasznot húz a szenvedésükből, politikai célok elérése érdekében erőszakot provokál és emberek halálát idézi elő. Az egész nemzetközi közösségnek egységesen kell fellépnie az emberek ilyen manipulálásával szemben.

Az e kérdésben egységesen fellépő EU együttes ereje és szolidaritása még inkább tudatosítja, hogy milyen többletértéket képvisel az Unió a határigazgatás és migrációkezelés terén.

2. A JELENLEGI HELYZET

Az EU külső határán fennálló helyzet

November 16-ig a 2021-es évben összesen 7 698 személy érkezett Belaruszból az EU-ba: Litvániába 4 222, Lengyelországba 3 062, Lettországra pedig 414 fő lépett be. 2021 folyamán³ több mint 40 000 ismételt határátlépési kísérletet akadályoztak meg ezeken a határszakaszokon. Az érintett harmadik országbeli állampolgárok főként irakiak és afgánok. Függetlenül a migránsok állami támogatás mellett történő instrumentalizálásától, számos belarusz állampolgár próbál menekülni a belarusz rezsim elnyomása elől.

A belarusz rezsim november 8-án szándékosan eszkalálta a Lengyelország Belarusszal közös határszakaszán kialakult helyzetet. Több ezer embert gyűjtöttek össze a belarusz oldalon a lengyel határra történő nyomásgyakorlása céljából. Ezt a belarusz hatóságok kezdeményezték. Az ezt követő napokban a belarusz hatóságok eszközöket és könnygázt adtak át a migránsok kisebb csoportjai számára, hogy azok megkíséreljék erőszakkal átlépni a határt. A belarusz katonák részben lerombolták a határon elhelyezett ideiglenes akadályt.

A három tagállam különféle válaszingázkedéseket hozott. Mindhárom ország **szükségállapotot** hirdetett, uniós támogatással megerősítette jelenlétét a külső határokon, beleértve fegyveres erőik mozgósítását is. Külön jogszabályokat is elfogadtak a fennálló rendkívüli helyzet kezelésére⁴. A Bizottság kapcsolatban áll a szóban forgó tagállamokkal, és az alapvető jogok és az uniós jog tiszteletben tartásának biztosítása érdekében technikai tanácsadást nyújt jogszabályaikkal kapcsolatban.

A helyzet egyértelműen kihatott a menedékjog iránti kérelmekre, amelyek száma jelentősen növekedett. November 14-ig Litvániában 2 649, Lettországra 294, Lengyelországban pedig 6 498 menedékjog iránti kérelmet nyújtottak be.

³ Megjegyzendő, hogy ezek a számok tartalmazhatják ugyanazon személyek többszöri határátkelési kísérleteit is.

⁴ November 9-én Litvánia bevezette a „rendkívüli állapotot”, és megtiltotta a mozgást a határ menti területtől és a befogadó állomásoktól számított 5 km-es távolságon belül.

Emellett meggyőző bizonyítékok támasztják alá, hogy jelentősen nőtt a Belaruszból való jogellenes határátlépéssel összefüggő **szabálytalan továbbutazások** száma. Németország becslése szerint az elmúlt hónapokban a Lengyelországgal közös német határon felderített több mint 10 000 esetet lehetett ilyen módon visszakövetni. A német szövetségi rendőrség és a lengyel rendőrség együttműködik a határ menti területen folytatott járőrözés és a potenciális irreguláris migránsok felderítését célzó ellenőrzések lefolytatása során. Embercsempészet elleni közös fellépések zajlanak a vilniusi közös nyomozócsoport keretében is, ahol Litvánia, Lengyelország, Németország és Finnország információcserét folytat az embercsempészek tevékenységéről és összehangolja a közös operatív válaszlépéseket. Eddig tizenhat embercsempészeti ügyet göngyölítettek fel. A nyomozócsoport december elején operatív munkacsoporttá válik, amelyhez más tagállamok is csatlakozhatnak.

A belarusz humanitárius helyzet és az azonnali uniós válaszingykedések

Belarusz lépései humanitárius válságot okoztak, amely már több igazolt halálos áldozatot követelt. Emlékeztetni kell rá, hogy a válság kezeléséért Belarusz viseli az elsődleges felelősséget. Az országot köti a Genfi Egyezmény, beleértve a visszaküldés tilalmának elvét is. Ezért Belarusznak megfelelő védelmet kell nyújtania azoknak a menekülteknek, akiket a területére hívott, és e célból együtt kell működnie az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatalával.

Belarusz területén belül férfiak, nők és gyermekek – köztük kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek, például terhes nők – várakoznak a szabadban nulla fok alatti hőmérsékletekben. A tél beálltával a helyzet csak súlyosbodni fog. A humanitárius szervezetek megfelelő bejutási lehetőségének hiányában nehéz felmérni, hogy pontosan mennyien szorulnak segítségre. Becslések szerint a határ közelében tartózkodók száma 2 000 főre, a Belaruszban rekedt személyek teljes száma pedig akár 15 000 főre tehető. Friss beszámolók szerint a régióbeli belarusz hatóságok jelentős számú nőt és gyermeket éjszakai szállásokon helyeztek el és a határon kialakított ideiglenes táborokból egy közeli logisztikai központba szállították az embereket.

Bár a korlátozott bejutási lehetőség hátráltatta a szükségletek felmérését, a Bizottság továbbra is szoros kapcsolatban áll humanitárius partnerszervezeteivel. A nemrégiben hozott határozatokkal 700 000 EUR összegű humanitárius finanszírozást mozgósított annak érdekében, hogy támogassa a partnereket a határon és az ország területén belül rekedt, kiszolgáltatott személyeknek történő segítségnyújtásban (lásd alább).

A tagállamokban kialakult helyzet és az azonnali uniós válaszingykedések

Az EU azonnali támogatást ajánlott fel a leginkább érintett tagállamoknak, a polgári védelmi mechanizmus útján anyagi támogatást nyújt, kirendelte az uniós ügynökségeket és kiegészítő forrásokat mozgósított azzal a céllal, hogy az érintett humanitárius szervezetek akadálytalanul eljuthassanak a helyszínre. A politikai támogatás felerősödött, Ylva Johansson biztos augusztusi litvániai és szeptemberi lengyelországi látogatása nyomán pedig számos intézkedés történt, ideértve a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapból Litvániának nyújtandó 36,7 millió EUR összegű **sürgősségi segélyről** szóló határozatot. A támogatás a menekültügyi eljárások lefolytatásához és a befogadási feltételek javításához nyújt segítséget, többek között a kiszolgáltatott személyek esetében.

A Bizottság július óta fórumot nyújt az érintett tagállamok, uniós ügynökségek, az EKSZ és az érintett nemzetközi szervezetek számára a migrációs felkészültségi és válságkezelési mechanizmus uniós hálózatának (migrációs felkészültségi és válságkezelési hálózat) heti ülései keretében, hogy magas színvonalú helyzetismeretet és koordinációt biztosítson a hatékony válaszingykedések kialakításához.

Litvánia 2021. július 15-én aktiválta az **uniós polgári védelmi mechanizmust**. A Bizottság koordinálta a 19 tagállamból és Norvégiából⁵ érkező segítségnyújtást, amely sátrakból, ágyakból, fűtési rendszerekből, áramfejlesztőkből, ágyneműből, élelmiszeradagokból és egyéb természetbeni támogatásból állt. Az uniós polgári védelmi mechanizmus aktiválásának lehetősége nyitva áll Lengyelország és Lettország előtt is, ennek keretben mindkét ország meghatározhatja, hogy konkrétan mire van szüksége. A Bizottság Veszélyhelyzet-reagálási Koordinációs Központja folyamatosan kapcsolatban áll Lengyelországgal, Lettországgal és Litvániával, hogy szükség esetén támogatást nyújtson.

Július óta az **uniós belügyi ügynökségek** is segítséget nyújtanak. Eddig 104 Frontex-tisztviselőt, 73 EASO-szakértőt, két Europol vendégtisztet és egy elemzőt rendeltek ki Litvániába. Emellett a Frontex járőrautókat és szállítóautókat, valamint helikoptereket bocsátott rendelkezésre Litvániában. Lettország Belarusszal közös határán jelenleg hét Frontex határrendészeti tisztviselőt, egy járőr-kocsit és egy hőkamerával felszerelt járművet, valamint kilenc EASO-szakértőt (támogató tisztviselőt és tolmácsot) alkalmaznak. Lengyelországba is kirendeltek egy szakembert az Europoltól, valamint három olyan Frontex határőrtiszt teljesít szolgálatot, akik már a jelenlegi válság előtt is Lengyelországban tartózkodtak. A Frontex emellett támogatja Lettországot és Litvániát a visszaküldések terén, és legutóbb támogatás iránti megkeresést kapott Lengyelországtól is.

3. AZ ELHÚZÓDÓ VÁLSÁG KEZELÉSE

Az EU-n kívüli fellépés

- Korlátozó intézkedések (szankciók)

Az EU most válaszlépéseket tesz amiatt, hogy a Lukasenko-rezsim migránsokat instrumentalizál. Erre azt követően kerül sor, hogy Belarusz egyre növekvő aggodalmat keltve semmibe veszi a nemzetközi normákat mind a demokratikus törekvések, mind pedig a májusban leszállásra kényszerített Ryanair-gép tekintetében⁶. A csalárd választásokra, valamint a civil társadalommal és a demokratikus ellenzékkel szembeni elnyomásra, továbbá a járatelterelésre válaszul hozott **szankciókat** az EU fokozatosan kiterjesztette, és mostanra összesen 166 személyt és 15 szervezetet tartozik a Belarusszal szembeni szankciók hatálya alá. Ezt Belarusszal szembeni átfogó gazdasági és pénzügyi intézkedéscsomag, valamint a belarusz légitársaságok uniós légtér feletti átrepülésének és uniós repülőterekhez való hozzáféréseinek tilalma egészíti ki.

Az említett intézkedéseket az EU mostantól olyan válaszlépésekkel bővíti ki, amelyek kifejezetten arra reagálnak, hogy Belarusz állami támogatással instrumentalizál migránsokat. November 15-én a Tanács módosította a Belaruszra vonatkozó uniós szankciórendszert, így az EU mostantól **a határainak illegális átlépését elősegítő tevékenységeket szervező vagy azokhoz hozzájáruló személyeket és szervezeteket is meg tudja célozni**. A Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet vizsgálatát követően további intézkedések is alkalmazhatók.

A Tanács politikai megállapodásra jutott az **ötödik jegyzékbevételi csomagról** is, amelynek célja a határon kialakult helyzet, a migránsok instrumentalizálása és a Belaruszban folytatódó

⁵ Ausztria, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Luxemburg, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Svédország, Szlovákia és Szlovénia, valamint Norvégia.

⁶ A szóban forgó járateltérítés egy EU-n belüli légi járatot érintett, és az volt a célja, hogy letartóztassanak egy belarusz ellenzéki aktivistát és az élettársát, akik az egyik uniós tagállamban éltek. A Ryanair járata ír lobogó alatt repült.

elnyomás kezelése. A szankciókra vonatkozó fokozatos uniós megközelítéssel összhangban a megerősített jogi keret lehetővé teszi az EU számára, hogy további intézkedéseket vezessen be azokkal szemben, akik szándékosan veszélyeztetik az emberek életét, egészségét és jóllétét, és megpróbálják aláásni az EU külső határainak biztonságát. A fejleményekre reagálva a Bizottság készen áll arra, hogy további olyan korlátozó intézkedések megvitatását javasolja a Tanácsnak, amelyek célja, hogy a belarusz rezsim kevésbé legyen képes a migránsokat instrumentalizálni.

A meglévő korlátozó intézkedések **határozott és egységes végrehajtása** révén fokozódni fog a rezsimre nehezedő nyomás⁷. Ezek az intézkedések jelentős eredményeket fognak hozni, tekintettel a jegyzékben szereplő egyes személyek és szervezetek gazdasági profiljára. A tagállamok közötti és a Bizottsággal folytatott információcsere alapvető fontosságú ahhoz, hogy minden releváns nemzeti hatóság tudomást szerezzen a rejtett gazdasági kapcsolatokról, és hogy a szankciókat maradéktalanul végrehajtsák. A Bizottság és a tagállamok szisztematikusan fellépnek az uniós légitársaságok Belarusz feletti átrepülésére vonatkozó korlátozások érvényesítése érdekében. A vállalatoktól, ügyvédi irodáktól és nemzeti hatóságoktól érkező, a végrehajtással kapcsolatos kérdésekre válaszul a Bizottság hamarosan további iránymutatást fog javasolni⁸.

- **A vízumkönnyítési megállapodás felfüggesztése**

A Tanács 2021. november 9-én elfogadta az EU és Belarusz közötti vízumkönnyítési megállapodás részleges felfüggesztésére vonatkozó bizottsági javaslatot. A felfüggesztés belarusz kormánytisztviselőket érint (belarusz hivatalos delegációk tagjai; a belarusz nemzeti kormány és regionális önkormányzatok tagjai, belarusz parlamenti képviselők, a belarusz alkotmánybíróság és a belarusz legfelsőbb bíróság tagjai). Tehát a belarusz tisztviselőknek minden vízumkérelemhez igazoló dokumentumok teljes körét kell csatolniuk, a többszöri beutazásra jogosító vízumok kiadását nem könnyítik meg számukra, és nem lesznek jogosultak a vízumdíj alóli mentességre. A vízumkönnyítési megállapodás egyéb rendelkezései továbbra is hatályban maradnak, a Belarusz hétköznapi polgárai továbbra is vízumkönnyítést élveznek.

- **Diplomáciai erőfeszítések**

Az EU a válsághelyzet kialakulása óta teljes mértékben kihasználja a rendelkezésére álló diplomáciai eszközöket. Politikai és szakértői szinten is kapcsolatfelvételekre került sor. Ursula von der Leyen elnök hangsúlyozta, hogy proaktív megközelítésre van szükség, egyúttal bejelentette, hogy Margarítisz Szhinász alelnök Josep Borrell főképviselevél/alelnökkel egyeztetve felkeresi a legfontosabb érintett származási és tranzitországokat annak megakadályozása érdekében, hogy az emberek a belarusz rezsim csapdájába kerüljenek.

⁷ A természetes vagy jogi személyek, szervezetek vagy szervek jegyzékbe vétele nem csupán a jegyzékben szereplő személyek és szervezetek vagyoni eszközeinek, egyéb pénzeszközeinek és gazdasági erőforrásainak befagyasztását jelenti, hanem a nem szankcionált társaságokon és közvetítőkön keresztül általuk tulajdonolt, birtokolt vagy ellenőrzött vagyoni eszközök befagyasztását is. Ez egyben az olyan pénzeszközök és gazdasági erőforrásokat nyújtásának tilalmát is jelenti, amelyek közvetlenül vagy közvetve a szankcionált személyek, szervezetek vagy szervek javát szolgálnák. Ez a tilalom azokra az esetekre is kiterjed, amikor az ilyen források biztosítása közvetve tulajdonolt vagy ellenőrzött vállalatok útján történne.

⁸ A Bizottság Belaruszt is felvette a szankciók végrehajtásával foglalkozó szakértői csoport napirendjére, és amennyiben a helyzet úgy kívánja létrehozhat egy Belarusszal foglalkozó alcsoportot is.

Josep Borrell főképviselő/alelnök július 30-án nyilatkozatot⁹ adott ki az EU nevében, amelyben elítélte, hogy a rezsim migránsokat és menekülteket használ fel eszközként, november 10-én pedig egy második nyilatkozatot¹⁰ adott ki, amelyben hibrid támadásnak nevezte a helyzetet. Augusztusban és szeptemberben a belarusz rezsimmel szembeni demarsokra került sor. Josep Borrell főképviselő, alelnök november 14-én és 16-án felhívta Vladimir Makei belarusz külügyminisztert, vázolta a határon kialakult kétes humanitárius helyzetet, és követelte, hogy a rezsim hagyjon fel a jelenlegi illegális és erkölcstelen gyakorlatokkal.

Az EU az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetben, valamint az ENSZ-ben (New Yorkban és Genfben is) felvetette azt a problémát, hogy államilag támogatott instrumentalizálnak migránsokat. Az EU kérésére az ENSZ Biztonsági Tanácsa november 11-én zárt ülést tartott a Belarusz határon kialakult helyzetről és arról, hogy Belarusz instrumentalizálja a migránsokat. A G7-ek külügyminiszterei november 18-án nyilatkozatot adtak ki, amelyben szolidaritásukat fejezték ki Lengyelországgal, Litvániával és Lettországgal, és elismerően nyilatkoztak azokról az uniós fellépésekről, amelyek célja, hogy a származási és tranzitországokkal szoros együttműködésben véget vessenek a Lukasenko-rezsim üzelmeinek.

A Bizottság és a főképviselő fokozta a legfontosabb **származási és tranzit partnerországokban** tett látogatásait. Figyelmeztették a partnerországok hatóságait az EU Belarusszal közös határan kialakult helyzetre, állampolgáraik és az áthaladó személyek kizsákmányolásának kockázatára, továbbá arra, hogy aktívan tájékoztatniuk kell polgáraikat az Európába irányuló irreguláris migráció kockázatairól és veszélyeiről, valamint figyelmeztettek az EU-val fenntartott kapcsolataikra gyakorolt esetleges negatív hatásokról. Hangsúlyozták az EU-ban való jogszerű tartózkodáshoz fűződő joggal nem rendelkező migránsok visszatérésével kapcsolatos együttműködés fontosságát. Ursula von der Leyen elnök nemzetközi szinten és a legfontosabb parterekkel, köztük az Egyesült Államokkal folytatott megbeszéléseken is aktívan felvetette a problémát. Josep Borrell főképviselő/alelnök szeptember elején Irakba látogatott, Ylva Johansson biztos pedig októberben Törökországot kereste fel. Margarítisz Szhinász alelnök nemrégiben látogatást tett Irakban, Libanonban, az Egyesült Arab Emírségekben és Törökországban, és hamarosan sor kerül üzbeigisztáni látogatására is.

Az EU az uniós küldöttségek hálózatán keresztül és az Eurocontrollal szorosan együttműködve folyamatosan figyelemmel kíséri a helyzetet, hogy azonosítsa a Belaruszba tartó járatok változásait, és észlelje az új útvonalak megjelenését. Felkérte a partnerországokat, hogy lépjenek fel az embercsempész-hálózatok ellen, és az EU-ba való szabálytalan beutazás kockázatának csökkentése érdekében szigorítsák a légi járatok és az utasok ellenőrzését.

A figyelemfelhívó tevékenység kiterjedt a légitársaságokkal és a polgári légiközlekedési hatóságokkal való közvetlen kapcsolatfelvételekre is. Ennek keretében az EU megbeszéléseket folytatott az Arab Polgári Repülési Szervezettel arról, hogy miként lehetne elősegíteni a Belaruszba irányuló nem jóhiszemű utazások visszaszorítását.

⁹ A főképviselőnek az Európai Unió nevében tett nyilatkozata arról, hogy a rezsim migránsokat és menekülteket instrumentalizál, 2021. július 30.

¹⁰ A főképviselőnek az Európai Unió nevében tett nyilatkozata az Európai Unió határan kialakult helyzetről, 2021. november 10.

Az uniós tagállamok is felvették a kapcsolatot a partnerországokkal és tájékoztatták őket az EU Belarusszal közös határán kialakult helyzetről, valamint arról, hogy a belarusz rezsim továbbra is eszközként használja a migránsokat. Az Unió küldöttségei a tagállamokkal közös demarsokat adtak ki, valamint a tagállamok fellépéseket tettek Kazahsztánban, Indiában, Grúziában, Ukrajnában, Törökországban és Üzbegisztánban.

Az **EU folyamatos szerepvállalása eredményeket hozott.** Az Irakkal folytatott megbeszélések során – a visszafogadás terén folytatott együttműködés javítására irányuló, a Vízumkódex 25a. cikkén alapuló bizottsági javaslatok fényében – nyilvánvalóvá vált, hogy feltétlenül meg kell erősíteni a visszatérések terén kialakított együttműködést a nem önkéntes visszatérések tekintetében is. Josep Borrell főképviselő és Ylva Johansson biztos júliusi első célzott megkeresését követően az iraki kormány gyorsan cselekedett, és augusztusban felfüggesztette a Bagdadból Belaruszba tartó közvetlen légi járatokat. Ez jelenleg is érvényben van. Margarítisz Szhinász alelnök látogatását követően az Erbilből harmadik országokon keresztül Belaruszba tartó járatokat is leállították. Irak folytatja az embercsempész tevékenységek kivizsgálását, és bezáratta Belarusz tiszteletbeli konzulátusait. Jelenleg repatriáló járatokat szervez irakiak számára, amit a Bizottság is támogat (lásd alább).

November folyamán több más lépésre is sor került a légi járatok felfüggesztése, valamint a járatok és az utasok ellenőrzésének megszigorítása érdekében: több kulcsfontosságú állam légügyi hatóságai jelenleg nem teszik lehetővé különösen az iraki, szíriai, afgán és jemeni utasok számára, hogy Minszkbe utazzanak vagy oda tartó járatokra átszálljanak. Fontos, hogy figyelemmel kísérjük ezeknek a döntéseknek a végrehajtását.

Intenzív diplomáciai erőfeszítésekre lesz szükség ahhoz, hogy ne nyíljanak meg **új útvonalak**, ami azzal a kockázattal járna, hogy Belarusz az elsősorban keletről induló új útvonalakon történő beutazás megkönnyítésével próbálja meg ellensúlyozni a lezárt útvonalakat. Az EU-nak továbbra is fel kell hívnia az érintett partnerek figyelmét annak a veszélyére, hogy a szabálytalan mozgások csomópontjaként bevonódhatnak Belarusz stratégiájába. Határozott és koherens kollektív üzenetekre lesz szükség ahhoz, hogy biztosítsuk ezeket a partnereket arról, hogy az EU támogatni fogja a megelőző intézkedéseket, valamint egyértelművé kell tenni, hogy negatív következményekkel járhat, ha ez a probléma nem kap a fontosságának megfelelő figyelmet.

- A dezinformáció elleni küzdelem

Az **információk manipulálása** kulcsszerepet játszik a migránsok eszközként való felhasználásában. Egyértelmű bizonyíték van arra, hogy a helyzettel visszaélve széles körű dezinformációs kampány zajlik az EU nemzetközi hírnevének lejáratására, és ennek keretében az EU úgy van beállítva, mint amely ellenségesen áll a menekültekhez. Ugyanez a kampány a Lukasenko-rezsimről azt állítja, hogy a migrációra törekvő emberek jogos kívánságainak tesz eleget, jóllehet célja az, hogy elvonja a figyelmet az emberi jogok Belaruszban történő szisztematikus megsértéséről. A fokozott átláthatóság és a tájékoztató kampányok fontos szerepet játszanak abban, hogy hatékonyan meg lehessen cáfolni ezt a narratívát. A média és a civil társadalmi szervezetek elérése kulcsfontosságú ahhoz, hogy hozzá tudjanak járulni a dezinformáció elleni küzdelemhez.

Az orosz állami ellenőrzés alatt álló médiaorgánumok folyamatosan jelen vannak a belarusz határon, belarusz kollégáikkal együtt. Ezáltal nemzetközi szinten terjeszthetők a manipulatív üzenetek. A helyzetet tovább súlyosbítja az a tény, hogy a rezsim nagyrészt felszámolta a független belarusz médiaorgánumokat.

Az EU továbbra is jogi, pénzügyi és egyéb támogatást nyújt a független belarusz média számára, a száműzetésben folytatott műveleteket is ideértve. Valamennyi uniós küldöttség

utasítást kapott arra, hogy aktív szerepet vállaljon az információk manipulálásával kapcsolatos kérdések kezelésében. Az EKSZ stratégiai kommunikációval foglalkozó munkacsoportja továbbra is tudatosságnövelő tevékenységeket folytat és nyilvánosan leleplezi a belarusz és az orosz állami ellenőrzés alatt álló média dezinformációra és az információk manipulálására irányuló erőfeszítéseit a migrációs kérdés kapcsán, valamint a riasztási rendszeren keresztül megosztja elemzésének és nyomon követésének eredményét a tagállamokkal és a nemzetközi partnerekkel.

- Közösségi média és a migránsoknak szánt megtévesztő információk elleni küzdelem

A **közösségi média** kulcsszerepet játszik a migránscsempészek által nyújtott szolgáltatások iránti kereslet ösztönzésében, és az EU-ba való bejutás esélyeivel kapcsolatos irreális várakozások kialakításában. Emellett logisztikai eszközként is szolgál a migránscsempészek és a migránsok között Belaruszban. Az Europol együttműködést kezdeményezett a közösségimédia-szolgáltatókkal, hogy arra ösztönözze a platformokat, vegyenek részt a kommunikáció megszakításában.

Az Európai Külügyi Szolgálat fokozni fogja a hamis és megtévesztő online információk elleni küzdelemre irányuló munkát, azokra a területekre összpontosítva, ahol a migránsok információcserét folytatnak, illetve Belarusz és a migránscsempészek az irreguláris migráció iránti keresletet ösztönözhetik. Az uniós küldöttségek külön erre a célra létrehozott kommunikációs anyagokat fognak rendelkezésre bocsátani.

Az InfoMigrants projekt hat nyelven (francia, arab, angol, bengáli, dari és pastu)¹¹ folytat **tájékoztató és tudatosságnövelő kampányokat**, amelyek célközönsége több mint 50 millió ember. Az InfoMigrants egy online médiaportálon keresztül biztosít tájékoztatást, egységes platformon keresztül szolgálva hírekkel és információs szolgáltatásokkal a harmadik országokban tartózkodó migránsok és menekültek számára. Emellett folyamatosan dolgozik a migránsokkal a Facebook Messengeren keresztül folytatott közvetlen kapcsolattartás kibővítésén. Megbízható, ellenőrzött és objektív információkat nyújt a migrációs útvonal mentén jelentkező kockázatokkal és a külföldi életminőséggel kapcsolatos téves elképzelések ellensúlyozására. A Belaruszról jelenleg rendelkezésre bocsátott konkrét információk a napi híradást és a felmerülő kockázatokkal kapcsolatos közvetlen tájékoztatást foglalják magukban. A belarusz határon rekedt migránsok az InfoMigrants segítségével figyelmeztetni tudnak másokat arra, hogy ne induljanak útnak, egyértelművé téve azt is, hogy nincs garancia a menedékjogra.

Egy uniós finanszírozású projekten keresztül a Nemzetközi Migrációs Politikát Fejlesztő Központ tájékoztatást nyújt az ázsiai potenciális migránsoknak a jogszerű migrációs lehetőségekről, valamint az irreguláris migrációval kapcsolatos kockázatokról. Az erre a célra kijelölt iraki központ gyorsan fokozta arra irányuló tevékenységét, hogy visszatartsa a Belaruszba távozni szándékozókat. A kampány egyéni tájékoztatás, közösségi médiában megjelenő üzenetek és televíziós kampányok mellett zajlik.

- A humanitárius segítségnyújtás megerősítése Belaruszban

Azáltal, hogy sikerült lehetőséget teremteni a Belaruszban rekedt migránsok humanitárius támogatására, az EU a közelmúltban közvetlen támogatást nyújthatott a belarusz helyzet kezeléséhez. Ez magában foglalja azt a 200 000 EUR összegű azonnali juttatást-t, amelyet az EU a Vöröskereszt és Vörösféldhold Társaságok Nemzetközi Szövetsége (IFRC) által kezelt

¹¹ Ennek kiterjesztése várható 2022-ben a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap keretében.

katasztrófasegély-alaphoz nyújtott átfogó hozzájárulás részeként biztosított az IFRC számára. Ez az azonnali uniós finanszírozás az IFRC-t és annak nemzeti tagszervezetét, a belarusz Vöröskeresztet támogatja az olyannyira szükséges segélynyújtásban, beleértve az élelmiszerek, higiéniai csomagok, takarók és elsősegélycsomagok eljuttatását.

A Bizottság a **kisléptékű reagálási eszközt** is aktiválta, és ennek keretében 500 000 EUR áll rendelkezésre sürgősségi segély biztosítása céljából olyan nemzetközi szervezetek számára, mint az IOM, az UNHCR és az IFRC. Ez életmentő segítséget jelenthet a határon rekedt, leginkább kiszolgáltatott embereknek élelmiszerek és víz, nem élelmiszer jellegű cikkek (takarók, ruházat, babaápolási cikkek) és egészségügyi támogatás, valamint a télre való felkészülés formájában. A Bizottság jelenleg a pénzeszközök konkrét felhasználásáról egyeztet a humanitárius partnereivel. Feltétlenül biztosítani kell számukra azt, hogy eljuthassanak a rászorulókhoz.

A Bizottság készen áll arra, hogy az egyértelműen megállapított humanitárius szükségletek kielégítése céljából **további humanitárius finanszírozást nyújtson** – többek között az UNHCR és az IOM számára –, amennyiben tovább javul a humanitárius partnerszervezetek bejutási lehetősége a területre.

- A Belaruszban rekedtek hazatérését segítő járatok

A válságra adott humánus válasz részét képezi az emberek hazatérésének lehetőségek szerinti elősegítése. Az már most kiderült, hogy sokan készek visszatérni származási országukba. A Bizottság 2,5 millió EUR maximális összeget fog mozgósítani **a támogatott önkéntes visszatérések előmozdítására**. Ez a származási országokba való visszatérés és visszailleszkedés költségeit fedezi, valamint az alapvető humanitárius, orvosi és jogi segítségnyújtást Belarusz területén.

November 18-án 432 iraki utassal indult járat Minszkből Bagdadba. Az iraki hatóságok segítséget kértek ezekhez a visszatérésekhez. A Bizottság erre válaszul mintegy 1 millió EUR összegű kiegészítő forrást mozgósít az önkéntes visszatérés és a visszailleszkedés támogatására, az IOM-mel együttműködésben. Ez azt jelenti, hogy a Bizottság összesen 3,5 millió EUR-t fordít a Belaruszból visszatérő önkéntes hazatelepülők támogatására.

Emellett az **NDICI – Globális Európa** elnevezésű új költségvetési eszközön keresztül további finanszírozás fogja támogatni Irakot abban, hogy fokozza együttműködését az EU-val a közös migrációs kihívások kezelése terén, prioritásként kezelve az irreguláris migráció megelőzését, a visszatéréssel, visszafogadással és visszailleszkedéssel kapcsolatos együttműködés fejlesztését, az irreguláris migráció és a kényszerű lakóhelyelhagyás kiváltó okainak kezelését, az országban tartózkodó menekülteknek nyújtott segítséget és védelmet, valamint a munkaerő-migráció jobb megszervezését.

Az EU határán/területén

- Határigazgatás, menedékjog és visszaküldés

Uniós finanszírozás révén további támogatás nyújtható – a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap és a Határigazgatási és Vízügyi Igénybevitelével – a leginkább érintett tagállamoknak. Míg a tagállamok nemzeti programokra kaptak előirányzatokat, a két finanszírozási eszköz egy-egy tematikus eszközt is létrehoz. A tematikus eszköz uniós szintű prioritásokat finanszíroz, beleértve a sürgős és azonnali szükségletekre irányuló sürgősségi segélyeket és a migrációs nyomásnak kitett tagállamok támogatását.

Ebből 36,7 millió EUR lehívása folyamatban van a Litvánia számára nyújtandó sürgősségi segély formájában. Ez a program bizonyítékul szolgál arra, hogy az EU miként tud segíteni a széles körű pénzügyi és operatív igények kielégítésében a működési berendezésektől és határőrizeti rendszerektől kezdve egészen a határőrök szállításáig. Segítséget nyújthat a befogadó állomások minősége és rendelkezésre állása, a migránsok szállítása és a kiszolgáltatott helyzetben lévőket támogató célzott létesítmények létrehozása terén. A Bizottság párbeszédet folytat Litvániával, Lengyelországgal és Lettországgal a finanszírozás mértékéről és arról, hogy a szükségletek teljes körű felmérése alapján hogyan tud segíteni. Az e tagállamok számára a Határigazgatási és Vízügyi keretében erre a pénzügyi időszakra előirányzott 360 millió EUR-n felül 2021-ben és 2022-ben további mintegy 200 millió EUR-s kiegészítő összeg áll majd rendelkezésre.

Az EU az ügynökségein keresztül is felajánlott támogatást Lettország, Litvánia és Lengyelország – a Belarusz által célba vett három tagállam – számára. Ennek keretében már megkezdődött a szakértők kiküldése a terepre. Az ügynökségek most további lépéseket tehetnek az operatív támogatás területén, és fontos, hogy a három tagállam teljes mértékben kihasználja ezt a támogatást.

A szakértők különösen litvániai kiküldésére irányuló igény teljesítésén túl a **Frontex** jelenlegi támogatása részeként folyamatos helyzet- és válságfigyelési szolgáltatásokat és operatív információcserét biztosít napi 24 órában a hét minden napján. A további lehetőségek között szerepel a felszerelés biztosítása, a kapacitásépítés és képzés a nemzeti határőrök számára, a célzott tájékoztatás és kockázatelemzés¹², valamint a készenléti alakulat bevetése.

A Frontex új megbízatása jelentős lehetőségeket kínál a határellenőrzési tevékenységek támogatása terén való előrelépéshez, többek között az előszűrés és a visszaküldési műveletek által. Ez megnyitja az utat a sokkal egyértelműbb operatív koordináció előtt. Például egy tagállam kérésére a Frontex ügyvezető igazgatója gyorsreagálású határvédelmi intervenciót és/vagy visszaküldési intervenciót indíthat az érintett fogadó tagállam területén. Ez uniós szintű szervezett és megfelelően finanszírozott beavatkozást tenne lehetővé. Fontos, hogy valamennyi tagállam készen álljon arra, hogy az ügynökség új megbízatásával összhangban eszközt és személyzetet bocsásson rendelkezésre.

Az **Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO)** operatív támogatást nyújt Litvániának a menedékkjog iránti kérelmek elbírálásának felgyorsításához és a befogadási feltételek uniós normáknak megfelelő javításához. Az EASO emellett tolmácsolási és kapacitásépítési intézkedésekkel támogatja Lettországot. További támogatás összpontosíthatna a kérelmek lehető leghatékonyabb módon történő nyilvántartásba vételére és feldolgozására a kiszolgáltatott helyzetben lévő migránsok előszűrésének biztosítása érdekében, emellett támogatva a befogadó létesítmények igazgatását, megtervezését és megfelelő színvonalának kialakítását.

A **visszaküldéseket** illetően a Bizottság, a Frontex és az IOM közösen dolgozik Litvániával a visszaküldési kapacitás megerősítésén. Lengyelország szintén a Frontex segítségét kérte a visszaküldések lebonyolításához. A három érintett tagállammal való uniós szolidaritás továbbra is magában foglalja a származási országokba való visszatérés támogatását, ami máris jelentős számú visszatérési műveletet eredményezett. Az uniós fellépés nemcsak a technikai és operatív támogatásra összpontosít, hanem az Irakkal és más harmadik országokkal való

¹² Például az Eurosur fúziós szolgáltatásai által biztosított kockázatelemzés és célzott tájékoztatás az irreguláris migráció potenciális indulási vagy tranzitterületeire vonatkozóan.

kapcsolatfelvételre is annak biztosítása érdekében, hogy a hazatérőket visszafogadják, és hogy a charterjáratok megkapják a szükséges engedélyeket.

Az erre irányuló erőfeszítéseknek a három tagállamra szabott támogatás fog további lendületet adni. A Frontex az általa nyújtott támogatás keretében visszaküldési szakértők kiküldését, személyazonosítási missziók szervezését, illetve repülőgépek visszaküldési célú bérletét is vállalhatja.

Emellett – túl a jelenleg biztosított és tovább fokozható operatív támogatáson – a Bizottság jelenleg dolgozik a menekültügy és a visszaküldés területére vonatkozó, **az Európai Unió működéséről szóló szerződés 78. cikkének (3) bekezdésén** alapuló átmeneti intézkedésekre irányuló javaslaton. Erre azt követően kerül sor, hogy az Európai Tanács felkérte a Bizottságot, hogy szükség esetén tegyen javaslatot az EU jogi keretében végrehajtandó változtatásokra, valamint konkrét intézkedésekre, hogy azonnali és megfelelő válaszlépéseket lehessen biztosítani az uniós joggal és a nemzetközi kötelezettségekkel összhangban. Eleget tesz továbbá az érintett tagállamok azon kérésének is, hogy az EU külső határain kialakuló migrációs szükséghelyzet hatékony kezelése érdekében átmeneti intézkedésekre támaszkodhassanak. Ezek az intézkedések arra irányulnának, hogy további támogatást nyújtsanak Lettország, Litvánia és Lengyelország számára a jelenlegi helyzet ellenőrzött és gyors, az alapvető jogok és a nemzetközi kötelezettségek maradéktalan tiszteletben tartása melletti kezelésében.

- Az embercsempészet elleni küzdelem

A belarusz hatóságok stratégiája – amely szerint először Belaruszba csalogatják a migránsokat, majd az EU külső határainak jogellenes átlépésére és esetleges szabálytalan továbbutazásra kényszerítik őket – a csempészetre támaszkodik, amely felbátorítja és segíti a hamis indokkal megteveszthető embereket, miközben hasznot húz helyzetükből.

Az **Europol** a Migráncsempészés Elleni Küzdelem Európai Központján keresztül non-stop támogatást nyújt a nyomozásokhoz, valamint a migráncsempészés és az emberkereskedelem elleni küzdelemmel foglalkozó, Europolon belüli, hetente kétszer ülésező közös összekötői munkacsoport révén elősegíti az operatív információcserét. Az ügynökség emellett nyomon követi a nyilvánosan elérhető információforrásokat, és támogatást nyújt a szélsőséges internetes tartalmakkal foglalkozó egységén keresztül a bejelentést tevő tagállamok számára. Az Europol által az érintett tagállamoknak nyújtott folyamatos támogatás magában foglalja az alapos biztonsági ellenőrzéseket és a csempészethez – többek között a szabálytalan továbbutazásokhoz – való segítségnyújtás eseteire összpontosító egyéb keresztellenőrzéseket. Ez a munka tovább fokozható szakértők kiküldésével, az információknak az Europolnál tárolt adatokkal való keresztellenőrzésével, az internet monitorozásával, valamint a tagállamok közötti gyors és biztonságos információcsere elősegítésével. A belarusz helyzetet prioritásként lehetne kezelni annak érdekében, hogy testre szabott elemzést, például fenyegetésvértékeléseket és helyzetjelentéseket lehessen készíteni.

A Bizottság a közelmúltban javaslatot tett **a migráncsempészés elleni megújított uniós cselekvési tervre (2021–2025)**¹³, amely elismeri a migránsok politikai célokra való felhasználásának új jelenségét, és ezzel összefüggésben az uniós külső határok védelmének szükségességét. A cselekvési terv kulcsfontosságú elemeinek együttes végrehajtása az EU és tagállamai által hatékonyabb választ fog adni a változó tendenciákra és az útvonalak alakulására, megerősíti a migráncsempészek szankcionálását és a bűnüldözési és igazságügyi

¹³ COM(2021) 591 final.

együttműködést, valamint megakadályozza a migránsok kizsákmányolását, és biztosítja jogaik tiszteletben tartását.

A gyorsan átültethető elemek közé tartoznak a bűnözői csempészhálózatokkal kapcsolatos nyomozások és büntetőeljárások lefolytatására irányuló közös operatív partnerségek, a partnerországok – különösen a Belaruszba irányuló áramlásokban leginkább érintett országok – szakosodott nyomozóegységeinek támogatását is ideértve. A csempészet elleni közös operatív partnerségek kialakításában központi szerepet játszik a partnerek támogatása az embercsempészet elleni küzdelmet szolgáló szilárd jogi keretek létrehozásában, valamint annak gyakorlati végrehajtásban.

4. MEGELŐZÉS: AZ INSTRUMENTALIZÁLÁS KEZELÉSÉRE IRÁNYULÓ FELLÉPÉS

A migránsok államilag támogatott instrumentalizálását jelentős új fenyegetésként kell elismerni, és azt az EU biztonsági unióra vonatkozó tevékenységi területeinek részévé kell tenni, amellett, hogy széles körben kell vele foglalkozni a nemzetközi közösségben. Az EU diplomáciai tevékenysége felhívja a figyelmet a jelenségre mind az EU partnerei körében, mind pedig a többoldalú fórumokon. Továbbra is törekedni fogunk arra, hogy nemzetközi konszenzus alakuljon ki arról, hogy az embereket nem lehet zálogként használni elvtelen szereplők politikai hatalmi játszmájában. Mind a célországok, mind a tranzit- és származási országok közös érdeke, hogy megtörjék ezt a tendenciát. A Bizottságnak és a tagállamoknak együtt kell működniük a kulcsfontosságú nemzetközi szervezetekkel, így a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezettel (ICAO) az annak érdekében történő kapcsolatfelvétel terén, hogy intézkedés szülessen a migráns-csempészség és az emberek államilag támogatott instrumentalizálása ellen.

Az EU-n belül az új migrációs és menekültügyi paktum már most is törekszik arra, hogy biztosítsa az EU számára a szükséges átfogó jogi és intézményi keretet, ezáltal kezelve a hatékony és méltányos közös rendszer hiányából fakadó sebezhetőséget. Alapvető fontosságú, hogy az Európai Parlament és a Tanács előrelépést tegyen a tárgyalásokban.

Az instrumentalizálás kérdését figyelembe kell venni ebben a megközelítésben, és a Schengeni határellenőrzési kódex reformjára irányuló jövőbeli bizottsági javaslatok ki fognak térni az uniós jogi keret azzal a céllal történő megerősítésére, hogy jobb – az alapvető jogok maradéktalan tiszteletben tartását is biztosító – eszközök álljanak a tagállamok rendelkezésére a külső határok ezzel szembeni védelméhez. A javaslatok olyan intézkedéseket is tartalmazni fognak, amelyek segítik a migránsok jogellenes mozgásával szembesülő tagállamokat, ideértve a külső határtól távol történő instrumentalizálás következményeit is.

A szállítás egy másik olyan szempont, amivel foglalkozni kell. Mivel eszközként szolgálnak a migráns-csempészséghez, elengedhetetlen a fuvarozók szoros bevonása az instrumentalizálásban szerepet játszó útvonalak kialakulásának megakadályozásába és felszámolásába. Ugyanilyen megközelítés szükséges az emberkereskedelem mögött álló bűnözői hálózatok elleni küzdelemhez is. Sok fuvarozó már most is rendelkezik üzletpolitikával ahhoz, hogy megakadályozza a bűnseggé válást, és a nemzetközi fuvarozói szervezetek és ágazati szövetségek iránymutatásokat dolgoztak ki tagjaik számára¹⁴.

¹⁴ A migránsok szárazföldön, légi úton és tengeren történő csempészelete elleni fellépésről szóló ENSZ-jegyzőkönyv; az emberkereskedelem hajózó és kabinszemélyzet általi jelentésére vonatkozó ICAO-iránymutatások; az emberkereskedelem jelentéséről szóló IATA-állásfoglalás; az emberkereskedelemtől szóló IATA-iránymutatás; a tengeren történő migránskereskedelemtől, migráns-csempészségtől és a

Ezek azonban nem egyetemes üzletpolitikák, és amennyiben léteznek, akkor sem biztos a végrehajtásuk. A közelmúltbeli eseményekre nem kerülhetett volna sor anélkül, hogy bizonyos fuvarozók tudatosan vagy tudtukon kívül – és egyes esetekben hasznot húzva belőle – ne járultak volna hozzá az emberek kizsákmányolásához, ami kiterjedt humanitárius válsághelyzetet idézett elő és súlyos károkat okozott az EU külső határainak biztonságára és a régió stabilitására nézve. Az ilyen tevékenységekben való részvétel vagy azok elősegítése bűncselekménynek minősülhet a migránsok szárazföldön, légi úton és tengeren történő csempészése elleni fellépésről szóló jegyzőkönyvet, valamint az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelmének megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló jegyzőkönyvet végrehajtó nemzeti rendelkezések értelmében.

Annak biztosítása érdekében, hogy az EU megfelelő eszközökkel rendelkezzen a migráncscsempészés és annak politikai célokra való felhasználása elleni küzdelemhez, továbbá az emberkereskedelem elleni küzdelemhez, célzottabb jogszabályokra van szükség az ilyen műveletekben vagy az EU-ba való jogellenes belépéshez történő segítségnyújtással kapcsolatos egyéb súlyos bűncselekményekben részt vevő fuvarozók tevékenységének közvetlen kezeléséhez.

A Bizottság a mai napon javaslatot terjeszt elő **az EU-ba irányuló embercsempészetben vagy emberkereskedelemben részt vevő vagy azt elősegítő fuvarozók tevékenységeinek megelőzéséről és korlátozásáról.**

A javaslat jogi keretet biztosítana az EU számára ahhoz, hogy megelőző és védelmi intézkedéseket fogadjon el az EU-ba irányuló embercsempészetben vagy emberkereskedelemben részt vevő vagy azt elősegítő, bármilyen szállítási módot használó (szárazföldi, belvízi úti és tengeri) fuvarozókkal szemben. A meghozott intézkedéseknek az egyes esetek sajátos körülményeit figyelembe véve szükségesnek és arányosnak kell lenniük. Az intézkedések magukban foglalhatják a jelenlegi műveletek felfüggesztését vagy korlátozását, a működési engedélyek felfüggesztését, az EU területe feletti átrepülés, a műszaki okokból történő leszállás vagy az uniós kikötőkben való megállás tilalmát, vagy az EU-ba érkező és onnan induló járatok üzemeltetésének tilalmát. Az intézkedések hatékonysága nagymértékben függ majd azok gyors bevezetésétől. A Bizottság ezért megfelelő bizonyítékok alapján és azt követően, hogy lehetővé teszi az érintett fuvarozók számára a meghallgatáshoz való joguk gyakorlását, gyorsan intézkedéseket fogad el.

5. KÖVETKEZTETÉS

A migránsok államilag támogatott instrumentalizálására irányuló belarusz stratégia elleni határozott és átfogó fellépés kezd eredményeket hozni. Az összehangolt diplomáciai erőfeszítések révén megindult a Belaruszba irányuló migráncscsempészés lehetőségeinek felszámolása. Egyre egyértelműbbé válik, hogy milyen következményekre számíthat Belarusz és mindazok, akik segítséget nyújtanak az embercsempészethez. Folyamatban van a leginkább érintett tagállamoknak nyújtott támogatás megerősítése. Nagy hangsúlyt kell fektetni a területen rekedt emberek humanitárius szükségleteire, többek között a hazatérésüket segítő munkára.

Ugyanakkor az EU határozottan kiáll a tagállamai mellett a folyamatos és elhúzódó válság előidézésére tett kísérlettel szemben, és egyértelművé teszi, hogy semmilyen körülmények között nem tűri el a demokratikus értékeinek és társadalmainak aláásására vagy

migránsok tengeri szállításával kapcsolatos nem biztonságos gyakorlatok elleni küzdelemre vonatkozó IMO ideiglenes intézkedések.

destabilizálására irányuló kísérleteket. Ez központi szerepet játszik azon küldetésünkben, hogy a biztonsági unió és a stratégiai iránytű kezdeményezések révén biztonságos és demokratikus Európát biztosítsunk. Most elsősorban humanitárius szükségszerűség, hogy határozottan fellépjünk a belarusz határokon kialakult helyzet enyhítésére, valamint erkölcsi kötelességünk, hogy elejét vegyük az ilyen gátlástalan tettek megismétlődésének. Az Európai Unió ezért nemzetközi koalíciót alakít ki az emberek politikai eszközként való felhasználása ellen.

A Lukasenko-rezsim agresszív cselekedeteire adott uniós válasz összességében azt mutatja, hogy holisztikus megközelítésre van szükség a hibrid fenyegetések elleni küzdelemhez, valamint ahhoz, hogy enyhíteni tudjuk e fenyegetéseknek az EU és polgárai biztonságára gyakorolt potenciális hatását. Ami a jövőt illeti, az EU-nak fel kell mérnie, hogy milyen szélesebb körű kihívást jelent a hibrid fenyegetések kezelésére szolgáló képesség fejlesztése, valamint a szükség szerint most és a jövőben is alkalmazható speciális kiegészítő eszközök létrehozása.